

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor; hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Eszközök nem adnak vissza.	Előzetetheti a kiadóhivatásban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvas szerkesztő és kiadó: KOVÁTS ISTVÁN. Társzerkesztő: BONITZ FERENC.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlár sorozatát 50 kr. Többszöri hirdetéseknel engedély
---	---	---	--	---

A pantheon és millenium.

A főrendiház f. hó 25-én tartott ülésében, a mikor a főrendek a kormánynak milleniumra vonatkozó előterjesztését tárgyalták, Zichy Antal szóvá tette egy nemzeti pantheon ügyét is. Érvelésében hivatkozott Széchenyi István gróf évtizedekkel ezelőtt nyilvánított ideájára is és „a nagy hazafi emléke iránt való kegyeletből” elejtetni kérte a kormány által előterjesztett diadalkapu eszméjét.

Minden kornak meg voltak nagy és kiváló szellemei, történelmi momentumai, de megvolt egyszersmind a lelkesedés is ezen kiváló szellemek, nagy események emlékeit fentartani s azokat a dicsőség babérával övezni. És ezen dicsőítés szárnyra kelt szóban, írásban a szónoklat és költészet szárnyain; azután a képző művészetek alkotásaiban, a zene, festészet és szobrászat zseniális remekműveiben; majd a színpadok deszkáin egycs személyek, történeti események, vagy egész korszakok meglevenítése által. És így, habár az alak, az előállítás különböző, de a cél, a lényeg mindig és mindenütt egy volt: a nemzeti dicsőség emlékeit maradandóvá tenni és ezáltal az utókor lelkesedését felújítani.

Részünkről a nemzeti nagylét emlékeit egy pantheonban csoportosítani, először is a legkényesebb feladatnak, de másrészt igen hatástalan eszköznek és módnak tartjuk.

Egy pantheonban nyganyis, mely telve van művészi alkotásokkal, találkozhatunk a művészet igazi alkotásai mellett hibás, kevésbé tökéletes kivittel, mert megtörténhetik, hogy épen a leghatásosabb jelenet, a legfenségebb eszme eltörpül a művész kezei között

Azonban vegyük tekintetbe azt is, hogy a törpe utód egymás mellett szemlélve nemzetének történelmi alakjait, nem merül-e fel lelkében a kérdés: ki volt nagyobb? És ha majd a pantheonban ott találja azokat is, a kiket emberi gyengeségeiknél fogva sokkal kisebbeknek

ismer, minthogy a dicsőség és kegyelet babérját pazarul vesztessége rájuk, nem fog-e ezek dicsősége a többiek rovására elmerülni, lesüllyedni lelkében? Így azután megeshetik, hogy a mit egyikben a művészet megalkotott, a másikban az emberi kritika leront és viszont, amit az emberiség felemel, azt a művész keze lerontja.

Sohasem választanám tehát a pantheon, a mely különben is a mai kereszténységgel szemben a pogány kornak és emberimádásnak oly visszatartó és elavult maradványa. Példaképp, emlékül csak azt lehet a nemzet elé állítani, a mi magán hordja az erkölcsi tökéletesség nimbuszát. Maradandó becsüt pedig csak azon művész teremthet, a ki maga is beleéli, gyakorolja magát azon eszményi elvekben, melyeket meg akar örökíteni. Ez volt és ez az egyháznak mai napig is felfogása a művészet felől és csakis ezen ingatlan felfogása alapján tudta a művészeteket nagygyá és nemesség nevelni. Ezen felfogásnak kelleue a polgári életben is érvényt szerezni, mert egyedül csak az felelhet meg a valóban nagy szellemnek és események emlékének, de ez egyszersmind a valódi művészet idealizmusának is. Franciaország Pantheonja, vagy a bajor Walhalla nem a tömegnek, hanem a mértéknek szerzenek élvezetet és lelki gyönyörűséget.

Nálunk, hol még annyi történelmi emlék nincs megörökítve, nem szabad a pillanat elragadtatása alatt szimpathiák után indulni, hanem meg kell várni, míg akad nagy művész, a ki méltóképen megörökítse a nemzet dicsőségjeljes alakjait, vagy eseményeit; ellenkező esetben a pantheon sorsa már előre is mérlegelhető.

Turpius eicitur, quum non admittitur hospes.

Széchenyi azon időben öhajította és ajánlotta a pantheon, midőn az Franciaországban és a német Walhallában regenerálódni akart. Ez a regenerálás nem sikerült. *Zichy Nándor gróf.*

Katholikus párt.

Az egyházipolitikai javaslatok megteremtették azt a zűrzavart, mely új világok keletkezését előzi meg. Mint egykor különvált a víz a szárazföldtől, ugy a javaslatok hatása alatt is csakhamar elszakadt a rész a résztől, polgár polgár ellen sorakozott. Ez már a kibontakozás kezdete, alapja az új világnak. Előbukkant a szárazföld a tenger öléből: várja a vetést.

Ugy állunk ma, hogy tisztában vagyunk azzal, ki van velünk és ki ellenünk. Szint vallott már mindenki, a féltékenység, a habozás megszűnt, talpra állott mindenki. E kedvező pillanatot nem szabad elszalasztani.

Föllármáztuk a házbelleket, hogy be akarnak törni. Fölugráltak, készek a védelemre, csak vezessük őket oda, ahonnan a baj fenyeget. Ha hiába zavartuk föl, ha újra le engedjük feküdni, nem lesz többé az az erős segélykiáltás, melyre odahagynák meleg, puha fészkeket. Csak emlékezzünk arra a mesére, melyben a juhörző gyermek farkast kiált és rászedi a közelben dolgozó munkásokat!

Megmozdult a katolikus tömeg, tenni akar, csak irányításra, utasításra vár. Eddig meg volt az a vigasztalásunk, ha jogainkat lábbal tapodták, ha öhajainkat semmibe sem vették, hogy nem értékesítettük befolyásunkat, hogy nem léptünk föl hatalmunk teljes súlyával. De ha most, ez erőpróba után megrekedtünk, ha most nem tudunk kívánásainknak érvényt szerezni, hogy minden követ megmozdítottunk, ki fogja elhinni, hogy olyan nagy hatalmat képviselünk? Ellenfeleinknek megnő a szarunk, bennünk pedig kihál az a bizalom, az az önértzet is, mely eddig szívünkben virrasztott.

Megbocsáthatlan, soha jóvá nem tehető hiba volna, ha most, hogy a szél föltámadt, hogy duzzadnak a vitorlák, ölbe tett kézzel télenkednénk.

Tekintet nélkül arra, hogy a főrendiházban mi lesz a javaslatnak sorsa, a képviselőház átalakítására kell minden

figyelmünket fordítani. Mig a képviselő-választásnál nem tudunk helyt állani, addig nincsen béke. A gyökérnek neki a fejezével!

Komolyan kell gondoskodnunk, „hogy a törvényhozók testületébe ismert vallásosságú és kipróbált erényű férfiak választassanak be“ (XIII. Leo 1893. szept. 2. a magyar püspöki karhoz.)

Ahol a körülmények megengedik, szervezni kell a kath. pártot, ahol az nem lehetséges, ott sem szabad széteszteni azokat, kik aláírásukkal a kath. hit védelmére hozzánk szegődtek és csatlakozásukat fejezték ki a kath. nagygyűlés határozataihoz, fűnn kell tartani velök az összeköttetést, többször meg kell velük beszélni szent ügyünk állását! Tömörítsük őket, élészszük lelkesedésüket, mely a választásnál nem fog kárba veszni. Ha szétmegy a nyáj, nehéz azt újra összerelni.

Addig üssük a vasat, mig meleg! Ha a morzsányi szikrák le is pattognak, azok rövid sítorgós után kialusznak.

Ha biztosítjuk a magunk részére azoknak szavazatát, kiknek aláírásukat bírjuk, akkor már dereng az új világ hajnala, közel az idő, mikor megnyílik a föld, hogy elnyelje Kórét, Dáthánt és Abiront.

„Jó erős lapát a kézbe
Es a szívbe hit!
A sáhajátás gyíngő száll,
Partra nem segít“.

Dr. Patdssy.

Szédelgés.

Mi újság? Nem én kérdem, hanem az egész világ. Mert hiába! haladunk. Szem, fül, száj és fej újságot vadász! Szegény öregünk ott a föld alatt! Ha látátok mint fitymál benneteket kikenfiesült unokátok! A mit ti tettek, gondolatok, az mind sötétség és elfoglaltság, csak a modern, az új a helyes. Mondok hát újságot. Újság pedig azért, mert ma nem halod. Azt mondom ugyanis, hogy az a rongyos ujitás mind rongyos szédelgés.

Nagyon ereszt a mai világ dongája. A mi jóra való spirituszt ezer évok alatt belecsöpögtettek, azt ma kifolyatja a lóro kedvéért. Szép dolog az az ujitás, ha ruháról, vagy meszelésről van szó, de két dolgnál öreg hiba. Ez a kettő pedig a bor és a mi benne van, az igazság.

Bizony ma napság csak is a borban van az igazság. A bort megisszák, de igazság nélkül és az igazság bor nélkül sehogy se izlik. Miért? Epen azért, mert a világ a változatosságot, az ujat szereti, már pedig a mi változik, az igazság nem lehet. Például 2x2=4. Haladatok itt és mondját, hogy 5 vagy 3; haladatok, de a hazugság felé. Az igazság változatlan, örök, volt, van és lesz. Ha tehát igazságot akarok mondani, akkor kimondom az a nevet, melyet a hazug világ úgy szégyell; kimondom az Isten nevet. Igazság az Isten, mert soha nem változik, igazság az ő akaratja és rendelése, mert soha sem másítja meg.

A világnak tehát összes szédelgése abból ered, hogy az örök igazságot, az Isten hagyja el és még a vallás igazságait is ujjakkal akarja föleserélni. Hányszor hallja az ember: a felvilágosodott 19-ik században már okosabbak az emberek, az ájtatosság ideje lejárt, kinőtt már a világ a gyerekkorból. Hát a mondó vagyok, hogy a becsületből nem szabad kinőni emberséges embernek. Ha a koldusból uri embert csinálók, megvárom, hogy legalább megismerjen, mert ez a becsület. Isten is megvárhatja ezt a saját teremtményétől.

A becsületből nő tehát ki az ember, mikor Istent ismerni nem akar.

Keresd csak az Istent, hol találd meg manapság?!

Menjünk csak el oda, hol az ország gyeplőt rángatják. Viszakküldönek biz (német, mert ott nagyobb urat nem ismernek maguknál. Első az adó, második a katonasági, harmadik a bélyeg, századik a vasut; hogy a lelked miféle uton és hová baktat, ahhoz semmi közük.

Menjünk a törvényszékhez. Nem olyan rossz emberek azok a bírák, de az egy se mehet a maga becsületese után, ott van előttük írásban, hogy kit, miért és meddig marasztaljanak el. Az Isten jogait itt se találjuk, de annál többször előragyújtják ő szent Felségét tanunak minden dib-dáb dolgan.

Ha valakinek oldöglik a polturás malacza, vagy elhányódott a turószasskója, mindjárt jön az eskü és hazudnak az Isten nevében, mint a karikacsapás. Jaj! így van az, mikor a vallás se inge se gallóra a világnak.

Nyilvános helyen ne is kereskedjünk. Vásárba ne menjünk, mert régi dolog, hogy „ritka csere esala nélkül.“ Félref madzag eladásánál adó és vevő százszor hívja az Istent tanunak, hogy minden krajezárnál kettőt veszít a portékán.

A koresma ajtó ne is próbáljuk benyitni, mert a füst, a borsó és káromkodás nagyon neki vetette a vastag hátát. Tisztelettel úgy se halljuk emlegetni azt a szent nevet. Keressük hát írva, talán jobban megbecsülik. Dehogy! Akár tudományos könyveket, akár újságot, vagy regényt nézünk, minden van ott, csak vallás nincs, de annál több a szomenszedett istenkáromlás és cédaság.

Az olyan tudálosok urifajtának már lelke sincs. Ők maguk mondják. Volt egy Vogt nevű ember. Némot volt az istenadta, hát nem csodálom, ha kevés volt a vágott dohánya. Tubakolás közben eszébe jutott, hogy az ember nem Isten teremtménye, hanem majomtól származik.

TÁRCA

Te és én.

Neked azért nyílik az ajkad imára,
Hogy boldogan élhess sok-sok éven át;
Hogy az Isten minden léptedet megáldja,
S reád ne bocsássa próba-ostortát;
Mindaz teljesüljön, a mit szived áhít;
Mindon, a mi kedves, örömteli, jó;
Ne ismerd az élet küzdelmes csatáit;
Maradjon csak édes megélt adó . . .

Én — hogyha az ajkam megnyílik imára —
Nem a boldogságért, kincsért esdek én,
Hiába mosolyg ram az évek virága,
Aranyon napsugár az élet órája . . .
Uram Istenemet én csak arra kérom,
Adj a szent malasztját, kegyelmét nekem,
S legyen bár gyalázat, guny, nyomor a részom,
Békétűró szívvel mind elviselem . . .

Szemlér Ferencz

Római levél.

— A „Fejérmegyei Napló eredeti tárcája —

Róma, április hó 23.

A gyönyörűen rendezett, 16,000 embert számláló spanyol zarándoklatnak ismét sok bámuloja akadt folyó hó 23-án Diego de Cadiz boldoggáavatása napján. A Szent Atya a spanyolok kedvéért nem a „Sala delle Beatificazioni“-t választotta ki a boldoggáavatásra, hanem szent Péter templomát, mely nagyszerűen volt feldisítve. A kupo-

lában óriási lángbotúkkal volt felírva P. M. LEONE XIII. A boldoggáavatott képe elől tomérok gyertya közé szent Péter trónja föl volt függesztve. A templom három részre volt osztva. Balról a rómaiak állottak, a kik közé belokoveredik néhány zsurnalista s egy rakás kíváncsi tömeg, mely különben nem gyakran lépi át a templom küszöbét. Iszonyu tarka kép. A hátam mögött két angol presbiteriánus pap disputál egy katolikussal a fölött, nem tisztolatlanság-oz az Isten házában ily lármát esapni, jobbra föllem egy öreg nápolyi uriomber beszél el, hogy épen 40 esztendeje volt utoljára Sz. Péter templomában, esakhogy akkor jobb világ volt, mint most. Különbön minden szavára legalább is három taglejtés jut. Előttem valami öt fiatal itáliánno türelmetlenkedik és hangosan fejezi ki nemtetszését, hogy a pápa ennyi időig várat magára. Sületlen viceokból kiviszom, hogy nem a lolkosodás hozta őket ide. A közepén széles tér van hagyva a Szent Atya kíséretének. Jobbfelől ott áll a 16,000 spanyol zarándok. Majdnem mind férfi. Hatalmas munkában edzett alakok és ha egy kiáltja el magát: Viva el Papa, jobban hangzik, mint mikor tiz olasz rugaskodik neki. Különbön nyugodtan, spanyol móltósággal állnak ott valamennyien, mintha lenéznék a sürgő-forgó-fecsegő kandi római népet.

Egyszerre dörgő Evvivák harsognak fel a templom bejáratánál, előtűnik a magas „sedia gestatorian“ XIII. Leo eszményi alakja.

Fehér ruhában, rövid veres köpenyeggel, tiára nélkül. — A mint kezét áldásra emeli, újra felzúg a kiáltás. Minél előbbre

halad, annál erősebb lesz a lelkesedés. Oly jelenet ez, melyet egy pár sorban leírni nem lehet. Végre odaér a menet a confessióhoz. A zaj nagy nehezen lecsendesül. De most a spanyolokon a sor, a kik nem is várnak soká, hanem rákezdik a „Profesio de fō“-t a hitvallást énekelni és pedig oly erősen, lelkesülten és pontosan, hogy nil mindnyájan olámultunk. — Az óriási templom csak úgy dörgött bele.

A mint egy kisső hátrább vonultam, megláttam egy-két spanyol urat, a kik már nem találtak helyet honfitársaik között, hanem ide szorultak a rómaiak közé. Megkérdeztem az egyiket csakugyan ez volt e a hitvallás, a mit ily hatalmas énekeltek. Teljes komolysággal azt mondta, hogy: Si senior, és rögtön tárcájába nyulva valódi spanyol nagylelkűséggel odaadta a dallamot, a szöveggel együtt. Ha a muzza nem lenne volem már bölcsőntől fogva haragban, lefordítanám versben, de az nem megy. A próza meg próza marad mindig.

A spanyol nagylelkűség egy szép példáját láttam a multkor a vatikáni kertben is. Ott, most ő Szentsége számára egy új nyári lakást építenek. Esetleg benn járkált egy csapat spanyol munkás. Volt közöttük 5-6 kömives. Megkérdezték kinek a számára épül a ház. „A pápa jön be a nyáron“ volt a felelet. Erre a spanyol kömivesek lovetették a kabátjukat, felgyürték az ingujjat, és teljes erővel nekiállottak a munkának, mert segíteni akartak a „munkások atyjának“ háza építésén. Az egész zarándoklatnak katonas, szilárd jellege van. Nyugodtan, pontosan megy minden. Maga a szent Atya is bevallotta, hogy impozánsabb

zik és mindjárt rá is tüszentett, hogy igaz.

Egy alkalommal egy szép uri társaságnak adta elő így e: Önök valamikor zöldbékát és tökmagot ettek reggelire, szőrös-fülük és hátuk volt; ha gondoltak valamit, azt olbögtek vagy elugatták, a szerint, a mint vig vagy szomorú volt; hátulsó lábukkal vakaróztak stb. Ne tessék megnehezteni, hogy elmondtam, mert azért tettem, hogy megkérdezhessom, vajjon elhiszik-e mindezt annak a hőbortos németnek? Ha olyan szörnyű nagy ma a haladás, mért nem esapnak föl azok az ostoba majmok ma is pl. gubacskereskedőnek, ahhoz még értenek is valamit? Kiborotválkozhatnak egy két óregeből legény közülök.

Ilyen ám a mai hitelenség minden főzte. A ki egy kávéskanályi tudományt megevett, rögtön a hitelenség szédélgeése száll a fejébe; Isten, gondviselés, uram bocsá! ima, vagy mi! Micsoda ostobaság az előtte.

Hiába aggatod a körmeidet, kedves olvasóm! Tudom ám, mi dolgozik a síveded alatt! Azt gondolod, hogy hát azok mégis csak tanult emberek, jobban értik a sort, mint afféle szegény mándlis ember.

Már bocsás meg kedves olvasóm, nagyon téved, aki azt hiszi. Lásd, a ki jó ügyvéd, az még nem ért a lópatkoláshoz; a ki ügyes az ember-doktorságban, az még nem sokat konyit a harangöntéshez. Epen így azok a szörnyű tudós emberek édes-keveset értenek a vallás tudományához és a te kis fiad, a ki a másodikba jár, szépen kiforgatná őket a tudományukból.

Aztán hogy olyan nagy hanggal vannak, az so bizonyít semmit.

A ki fél a sötétben, fütülni szokott a saját batoritására. Hát ezek is azért oly nagy hangunk, mert belül a kisbíró, a lelkiismeret még is sug ám nokik is valamit. Azt szeretnék elhallgatni. Ne hallgass hát rájuk, van mester, a ki jóra tanít.

Ha a templomba megyek, gyönyörködöm annak szép boltzataiban, a csillogó gyertyák fényében, orgona kedves zenéjén.

és atyai szívének vigasztalóbb hódolatot egy nemzot sem hozott a jubileumi esztendőre Rómába.

Ismét nagyobb csend állott be, midőn a testőrség parancsnoka a középre állott és figyelmet vezényelt az áldásra. Ő Szentsége a nagy oltárra lépve megáldotta a boldoggá avatott ereklyéit. Ezután egy kardinális a legn. Oltárszentséggel adott áldást.

A Szent Atya kivonulásánál a spanyolok ismét elénekelték a hitvallást, különösen hangsúlyozza, és lelkesen ismételve az utolsó sort: „La fé de Espanna no moriva!” Spanyolhon hite nem hal meg! A spanyol munkások az ének végeztével már alig találtak örömet és lelkesedésüknek kifejezést. „Éljön a katolicizmus! Éljön a munkások Atyja! éljen a pápa. Király! éljen Spanyolország!” hangzott fel balról. A rómaiak tapsolva, zsebkendőt lobogtatva, éljenzve kisírték a Szent Atyát a Pieta oltárára, a melynél a menetet egy nagy vorebárszony függöny zárta el tekintetünk elől.

Az ajtót nem kellett soká korosnem, kivitt rajta az emboráradat. Hűvös szél ütötte meg arcomat, künn a még hullott az eső. Képzelték el azt az oszerytengert a Szt. Péter téren! Harmincezer ember forgóldott rajta.

De az eső még a hűvös szél nem oltja ki azt a lángot, mely annyi ezer katolikus szívében ég, bármily hidegen mosolyognak is e „fanatizmuson” a liberalizmus rabszolga kereskedői, felesap még ez a láng, és felperzseli a bojtortant és a gázt, melyet a hazugság és kapzsiság növesztett nagyra a kereszténység földjén. D. A. P.

A hitelen ember itt olyan, mint a templom egere, mely mindebben nem talál örömet, sőt az orgona hangjára megvadul.

Isten temploma a természet a fűszálatól a csillagok égig. Ha elgondolkozom a természet gyönyörű rendjén, szépségén, a sok esodán, mely a kis fűszálban is mutatkozik, úgy fölemelkedik a lelkem, hogy a mindenható Teremtőre kell gondolnom.

Ne légy hát oly szegény lelkű, mint a templom egere, ne légy olyan hideglakatos. Allj szóba a saját sziveddel is, többre mérsz, mintha szívtelen emberekkel társalkodol. Szomszéd.

József Ágost főherceg és a fejérmegyei kath. nagygyűlés.

A „Pesti Hirlap” szerdai számában a következőket írja:

„A parlamentü kívülok (s Budapeston sok van e fajtaból) sokat tudnak. Tudják, hogy Lobkovitz herceg is ellene szavaz a javaslatnak; tudják, hogy József főherceg fia még most sem utasította vissza a fejérmegyei kath. gyűlés neki felajánlott elnökségét, bár még ha el nem vállalja is, csak katonai minőségének fogják betudni; tudják, hogy a miniszterek azért jártak most Bécsben, hogy a folség ingerenciáját kérjék az udvari méltóságok megpuhítására, vagy legalább otthon marasztására, mivelhogy megjelenésük nagy kárt okozhat a loyaltitást talafféltáló testületben.”

Fel vagyunk hatalmazva annak a kijelentésére, hogy e hírből, melyet egy helybeli társadalmi lap is közölt, egy szó se igaz. József Ágost főherceget, kiről itt szó van, sohse kérték a fejérmegyei kath. gyűlés elnökségének elvállalására s így a főherceg nem is volt abban a helyzetben, hogy az elnökséget visszautasítsa.

A polgári házasság a főrendi ház bizottságában

A főrendiház pénzügyi, közjogi és közgazdasági bizottságai együttesen tegnapielőtt kezdtek s tegnap fejezték be tagjainak rendkívüli részvétel mellett a házassági javaslat tárgyalását.

Elfogadták a javaslatot s a liberálisok ujongának. Meg vannak győződve róla, hogy a bizottság szavazata döntő lesz a plenum szavazatára. De az ujongás korai. *Az a főrendiház, mely egy év előtt bizalmatlanságot szavazott a mai liberális kormányra és egyházpolitikáinak, tudni fogja kötelességét ma is és ezért mi teljes megnyugvással várjuk a főrendiház szavazatát.*

Budapest, április 26.

A főrendiház bizottsága ma kezdte meg a házassági javaslat tárgyalását a főrendiház ülésében Szi lát József koronáér elnöklése alatt. Az egyesített három bizottságnak 79 tagja közül 60 jelent meg.

Elnök megnyitván az ülést, Rudnyánszky József báró előadó ismerteti a törvényjavaslatot s ennek elvetését inditványozza, mert az a vallástalanságnak eszköze és ha tovább is ezt az irányt követjük az egyházpolitikában, a kifejlődő események oda fognak vezetni, hogy az egyház teljesen elválasztatik az államtól és oda jutunk, hogy az egyházi vagyon szekularizálattik. Ezen kívül a javaslat előmozdítja az erkölcselenséget, mert a házassági élet szentségét többé nem őrzi az isteni törvény tekintélye. Végül pénzügyi szempontból fejtette ki agályait a javaslat ellen, melyet a mai közigazgatási viszonyok mellett végre sem lehet hajtani és nagy kár lesz milliókat fécsérelni olyan intézményre, melynek úgy sem lesz gyökere az életben, mert a törvényt végrehajtani nem lehet, hanem csak további bonyodalmakra szolgál okul.

Szi lát József Dezső igazságügyminiszter szo-

kott gögös modorában a már ismeretes elcsépelet frázisokkal védelmezi a javaslatot, mire Samassa József egri érsek hosszabb beszédben utasítja vissza a javaslatot.

Ellentétben van a törvényjavaslat — úgy mond — a nép vallásos érzelével, mely mindig részesíteni kívánta az eget azon szerződésnél, melynek oly nagy kihatása van a házasság sorsára. Ellentétben áll a szóban forgó törvényjavaslat nemcsak a miudkét szertartású római katolikus, hanem a gör. kel. egyházhoz tartozó hívek, tehát az ország lakosainak 72 százaléka által követett vallásnak hitelvél is, mert megalkotásának alapjául azon felfogás szolgált hogy házassági szerződés szabályozása az egyház kizárásával, egyedül az államhoz tartozik, a mi a hitelvekkel ellenkezik. Sérelnes a törvényjavaslat a szabadságra és igazságtalan, sérelnes a vallás szabád gyakorlatára is, melyet pedig mint sérthetetlen alapvet emlegetni gyakran hallunk.

Ö e törvényjavaslatban tulhajtást vesz észre, a mennyiben e törvényjavaslatban a lelkiismeretszabadságot kellően megóva nem látja sőt annak ellenkezőjével találkozik. Ha azt hallja ismételteti, hogy a kötelező polgári aktus csak képzelt kényszer a vallási meggyőződésre: Ö azt tartja, ez tévedés. Mert a kötelező polgári aktusnak házasságkötő hatása mögött áll az állami kényszer, mely a férfit feljogosítja a nőt közös házasságra kötelezi az egyházi megáldás előtt, vagy a nélkül is. A polgári actus teljesítésére irányzott kényszer tehát érinti a lelki ismeretet s arra visszaesik épp az által, hogy az nem pusztá formalitásra, de házasságkötésre irányzott kényszer.

Ellenkezik a törvényjavaslat magának a társadalomnak érdekeivel is. Nincs helyén itt bizonyítani, hogy a társadalom vallás és erkölcs nélkül soká fenn nem állhat. Ezen igazságot a tapasztalás és az egyházi bizonyítja. A szóban levő törvényjavaslat azonban mindkettővel ellentétben áll. De hát az állami hatalom növelésének és a haladás érdekének szempontjából szükségesnek állitatik e törvény megalkotása. De a politikában úgy, mint a közigazgatásban, minden ember érzi, hogy a haladásnak mértékletesnek és óvatosnak kell lenni.

Keglevich István gróf és id. Széchenyi Imre gróf a javaslat mellett beálltak. Utóbbi sajtáságos okoskodás alapján nem akarja, hogy ezen reformjavaslatok dugába dölése folytán az országgyűlési szabadelvű párt, mely egyedül (?) van hivatva arra, hogy az 1867-iki kiegyezést a maga épségében fentartsa, felbomoljék, mert ez nagyon káros lenne a hazára (?) és a legnagyobb bonyodalmakat idézné elő. (?)

Schlaueh Lörinc bíboros püspök Keglevich Istvánnak magyarázza, hogy a polgári házasság minden fajtaja sérti a vallás és erkölcsöt, a mit Keglevich tagadott, az egyház onnel fogva sehoh sem nyugodott bele a polgári házasságba, hanem türe, mert ellenne nem tehetett. A javaslatot nem fogadja el.

Keglevich István gróf helyreigazítja szavait úgy, hogy a kötelező polgári házasság nem ütökön a dogmákba.

Beöthy Zsigmond jogi és társadalmi szempontból érvel a kötelező polgári házasság mellett. A törvényjavaslatot elfogadja.

Ezzel az ülést véget ért.

Budapest, április 27.

Zay Albert gróf a javaslatot nem fogadja el. Polemizál Keglevich gróffal és reflektál Széchenyi Imre gróf azon tegnapi mondott igen furesa érvére, hogy a közjogi alap fenntartása szempontjából is szükséges a polgári házasságot elfogadni, hogy ne gyengítettessék azon párt, mely annak leg-hűbb támasza; hisz ezen párt épen ellenkezőleg a radikálizmussal szövetezett és azon párt tagjainak segítségével vitte keresztül a javaslatot, mely a közjogi alapot épen fel-forgatni akarja.

Szi lát József igazságügyminiszter néhány megjegyzése után Prónay Dezső báró a javaslatot általánosságban elfogadja, de nem látja be, miért ne lehetne a lelkeseket a házasságkötésnél és anyakönyvezésnél állami közegekül alkalmazni.

Hieronymy bolügyminiszter kifejti, hogy jelenleg is már elegendő közeg van, mely a házasságkötésnél leendő közbejöv-

tellet és az anyakönyvvezetéssel megbízható. Közel 5000 körülben fognak anyakönyvvezetőket alkalmazni és legfeljebb 200 azok száma, a melyekben sem arra alkalmas közegek, sem az intelligenciának olyan tagjai nincsenek, kik ezzel megbízhatóknak volnának.

Daruváry Alajos kifejti, hogy a magyar államnak teljes joga van függetlenül szabályozni a házassági jogot, sőt ebben a tekintetben már tett is oly intézkedéseket, melyek egyenesen az egyház szabályaiba ütköznek.

Zichy József gr. ellenzi a kötelező polgári házasságot, mert az hitelvébe ütközik.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter ezzel szemben kifejti, hogy mióta a liberális párt áll, mindig vallotta a kötelező polgári házasságot és e tekintetben hivatkozik Deákra.

Schlauch Lőrincz: De Andrassy nem akarta a kötelező polgári házasságot, neki elég volt a szükségbeli!

Szilágyi igazságügyminiszter: Igen, mert Andrassy előtt oly nehéz feladatok állottak, hogy nem akarta azokat még komplikálni. A szabadelvű párt kilenc tizedrésze ellenben mindig ezt kívánta.

Steiner Fülöp székfőjvári püspök kijelenti, hogy kath. álláspontját a házban fogja kifejteni, most csak az igazságügyminiszter néhány nyilatkozatára reflektál. Jogosultan, alaposan állítja Zichy József gróf, hogy a polgári házasság concubinatus, maga IX. Pius pápa Victor Em. királyhoz írt levelében és egy nyilvános Allocutióban is kijelenté azt és minden kath. hívőnek a polgári házasságot concubinatusnak kell tartania. Kijelenté, hogy a házasság szentség, mely fölött a törvénykezési és bírósági jog kizárólag az egyházat illeti. Hivatkozott erre nézve XIII. Leo pápa „Arcanum” kezdetű 1880-ban kiadott enylikájára és a történelemből vett felsorolt néhány példával bizonyítja, hogy az egyház soha abban, a mi a házassághoz mint szentséghez, vagy annak lényegéhez tartozik, vagy vele összefüggésben van, semmiféle jogot az államnak nem engedett meg a fejedelmek hatalmával szemben és mindenkor saját magát jelenti ki kizárólag jogosultnak. Az igazságügyminiszter megjegyzéseire, hogy Sz. Tamás distingválta a házasságban vallás és jogi momentumok között, szöke kijelenti, hogy a miniszter ugyan tisztes idézetet nem hozott fel, de úgy Aq. Sz. Tamás, mint a többi kanonisták, midőn a házasságban jogi oldalát az államra vonatkozólag érintik, csakis a házasságban polgári kihatásaira (u. m. örökösödés, birtokviszonyok) ismerik el az állam jogát.

A miniszter fölemlíti a kanonisták distinkcióját — matrimonium legitimum ratum — s a legitimumot úgy határozta meg: matrimonium secundum leges civiles. (házasság, mely a polgári törvénynek megfelelő.) Szöke figyelmeztette a minisztert, hogy ezen elhatározásában a matr. legitimum kihagyta a szavakat „secundum leges naturae” és „inter infidelos” azaz a pogányok között, mi pedig a kor. közötti házasságról szólunk.

Kijelentette továbbá szöke, hogyha törvénynyó válónk is a polgári házasság törvényjavaslata, mi nem fogunk meghajolni. A hívők ugyan megjelennek az állami közöge előtt, de nem házasságkötésre, hanem egy üres polgári szertartásra. És a ki azon szándékkal monno, hogy ott házasságot kössön, az hitetlen fia az egyháznak.

Kiemeli a püspök, mily nagy jogszólem követtetik a polgári házasság által a kath. hívőknek. Daruváryval szemben pedig megjegyzi, hogy ha az állami törvénykezésben a dogmák tekintetbe nem vétetnek, akkor a mi létjogunk és lelkiismereti szabadságunk megszűnt, s ha e tekintetben már is törvényok hoztattak a dogmák figyelembe vétele nélkül, az nem bizonyítja a törvényhozás eme jogosultságát, hanem csak jogszóleimet a kath. nézve.

Szilágyi miniszter válaszában

védekezni törekedett az ellen, hogy a polgáriasság konkubinatusnak neveztesse.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter néhány megjegyzése után

Esterházy Miklós Mária gróf nem fogadja el a javaslatot, mert az hitelvébe ütközik. A házasság szentség, a melyet csak az Isten szolgálhat hivatva kiszolgáltatni. A polgári házasság felbonthatósága dogmákba ütközik.

Zichy Nándor gróf: Közreműködött a 67-iki kiegyezés megkötésénél, de nem barátja a személy-kultusznak. Ő most is teljes mértékben a kiegyezés alapján áll, de a javaslatot nem fogadhatja el, csak azért, mivel nagy főnk pártólólag nyilatkoztak felőle. Ezután Zichy József grófot védelmezi Szilágyi támadásai ellen. „Ránk nézve — úgy mond — az egyház és feje a római pápa irányadó.” Windhorst a katolikus akció irányát opporunitási szempontból határozta meg; mi is azon leszünk, hogy diadalra emeljük a magunk akcióját, a hazai viszonyokból merítve, történelmi multunk szempontjából fogjuk megállapítani az állam és az egyház közti viszonyt.

Nem fogunk megszűnni az egyház szabadságának visszaszerzése érdekében küzdeni. Schlauch Lőrincz bíboros kötelességének tartja felszólalni, mert Windhorstra történetek hivatkozások, a mivel ő személyes barátságban állott. Idéz Windhorstból és igyokszik kimutatni, hogy Szilágyi helytelenül következtetett.

Szilágyi Dezső igazságügyminiszter fontartja levezetésének helyességét. Ezután Szilágyi elnök bezártnak jelentette ki a vitát s szavazás alá bocsátotta a kérdést: elfogadja e a förendiház általánosságban a polgári házasságról szóló törvényjavaslatot, vagy sem?

A förendi felállással szavazati, s az egyik igenli kérdésre a jelenvolt ötvenhat förendi közül 35 állt fel s ezzel el volt döntve a javaslat sorsa.

A szavazás után részleteiben kezdte a bizottság tárgyalni a törvényjavaslatot, a melyet minden változás nélkül szintén elfogadott.

BELFÖLD

— **A kath. autonómia ügyében** a bizottság munkálata már a minisztertanács előtt van. A vallás- és közoktatásügyi miniszter véleménye az, hogy a kongresszus a bírság előterjesztése alapján összehívandó, de csak üres óhajítja az országos kongresszust a király által összehívatni.

— **Uj förendek.** A förendiház esütörtöki ülésén mint a hivatalos lap esütörtöki száma jelenti, a következő új tagokat iglatta tagjainak jegyzékébe: Bissington-Nipponburg Ernő, Jankovich László, Hadik János, Mailáth István Géza, Desevffy Miklós, Széchenyi Manó és Jankovich Aladár grófokat, valamint Posilovics György zágrábi örököt is.

Országgyűlés.

Budapest, ápril 26.

A munkás kormánypart padjai konganak az ürességtől, az ellenzéki oldalon össze-vissza 30—40 honatyja ül: ilyen „teli” ház előtt fejezte be ma a képviselő ház a román kereskedelmi szerződés fölötti vitát.

Az ülés elején Bethlen András gróf földművelésügyi miniszter hosszasan nyilatkozott az alföldi szociális mozgalomról. A kormány mindenféleképpen igyekezett az alföldi munkásokat foglalkoztatni, de felszólítására annak idején csak 600 munkas jelentkezett. Ez annak a jele, hogy a mozgalom oka tehát nem a munka hiány keresendő. A telepítéssel nem lehet segíteni a bajon, mert a zavarásokra hajló tömeg erre nagyjában alkalmatlan. Legalkalmasabak a telepítésre mindenesetre a tisztántulati latifundiumok, melyeknek kezelését javítani kell. Az erre rendelkezésre álló eszközök csekélyek ugyan, de a kormány e téren minden tőle telhetőt fog eikövetni.

Ezután folytatták a román kereskedelmi

szerződés fölötti általános vitát. Felszóaltak Mezei Mór, Láng Lajos és Zay Adolf mellette, Tóth János, Bujanovics Sándor és Remete Géza ellene, mire a ház a szerződést általánosságban is, részletben is elfogadta.

KÜLFÖLD.

Austria. Az osztrák valuta bizottság tegnapi ülésén Plener pénzügyminiszter igen kedvezőtlenül nyilatkozott az osztrák-magyar bankról s kijelentette, hogy az osztrák kormány a bank új szabadalmára vonatkozó feltételeket vissza fogja utasítani. Legfontosabb kijelentéseinek egyike az, hogy ha a tárgyalások nem visznek meg egyezésre az osztrák-magyar bankkal, akkor a jelenlegi bank helyébe a két államnak megfelelő, új közös és egységes bank lépne és a kormány itt helyezné el pénzkészleteit.

Fővárosi level.

Budapest, április 27.

Száraz színtelen hét sühant keresztül felettünk.

Politikai eseményei elmerültek a halatlanság közöny a fadsítás igyoványába, mely ugy látszik bübájós illatával megigézve teljesen hatalmába keríté honatyainkat.

A társadalom kronikásának is alig van feljegyezni valója. A régi meguntott dal felesendül minduntalan, ennyi az egész. Itt ott eldördül egy-egy lövés s a gyilkos ólom ütötte keskeny szűk nyíláson előbugyuan a fris párizó vér, a merevülő kéz göresösen vonaglik egy ideig a gyilkos fegyver agyán, azután beáll a csend, az áhitott örök néma csend . . .

A fegyver eldördülésére felhangzó szívzaggató zokogás, mely egy-egy tönkre tett fiatal élet megrendítő panaszkiáltása már olvegyl, elvész, a hétköznapi élet vásári zsvijába. Ily megszokott csekélységek fölött gyorsan napirendre tér a fin de siecle idegölő, izgató historikiákat hajszoló közönsége.

A hóten Kolozsvárott dördült el a halálos lövés; közéletünknek egyik diszes állásban levő tagja kit most helyezték át Budapestről Kolozsvárra, emelte maga ellon a fegyvert, Soóvány Ferenc kir. tanácsos s oly csekélységért, a minek hallatára lehetetlen, hogy meg ne dűbbenjen a legcinikusabb kedély is.

Olesó, nagyon olesó lett az élet.

Fiatal feleségére, kivel a legnagyobb boldogságban élt, oly megrendítő hatással volt a nem várt katasztrófa, hogy napok óta önkívületi állapotban fekszik, élet-halál között . . .

Hagyjuk e szomorú themát!

Parlamentünknek sikerült érnie e héten az unalmasság netevábját!

Asítottak a karzatok az ürességtől, ásitottak a honatyák zöldes padorsai, ásitott az elnököt rendre le a jóképű Farkas Jánosig mindenki.

Homályos szürkességbe olvadt minden; jó Thaly Kálmán Rákóczy szellemét idézgette maga elő a siri csendben. A veszedelmeson gűmbölyűdő „herceg kis Lulu” boszusan csapta maga elő gukkerjét (a biztosokon kívül nem lévén egy fia lélek sem a karzatokon), — itt ott oldalra billent egy egy holdvilágos tar koponya, míg mások esűndesen bóbiskolva markírozták az olvasást s az elálmosító csendben, mint a malom monstom kolopelése, hangzott fel tompán elhatóan egy egy vakmerőbb szónok beszéde . . .

De hát nem is esoda, nem közjogi viták, nem éles, pikáns természetű személyes támadások voltak nagirenden; csak az az unalmas agrár politika.

Az vett magának bátorságot, hogy betolakodjék törvényhozásunk magas tennébe s ott egy hétre kiöljön minden életet tönkre tegye, megméltelyezve, a folyosók vídám, napsugaras levegőjét, s ott Uram bocsásd, hogy szétugrasza egész parlamentünket.

Vakmerőség! Mi közünk nekünk az agrárpolitikához, nekünk agrikulturnak? Nevetséges!

És a parlament csakugyan annyira nevétségnek találta a kérdést, hiszen csak a szegény földmivelő paraszt érdekéről volt szó, hogy az üléseket már délfelé lehetett megnyitni s akkor is jó szerencse volt, hogy a ház hivatalos lelkiismerete (ne tessék strikbe venni) Hermann Ottó is beléköstölt a lelkiismeretlenség esábitó mézébe s annyira magizlett neki, is, hogy színet s lehetett látni e héten. Így nem akadt senki, aki konkuráljon jó Csanády bátyánk örökére s konstatálhassa a t. ház tárgyalás és határozat képtelenségét.

A Romániával kötött kereskedelmi szerződésről szóló törvényjavaslat tehát csekély vajadás után törvénybe is ígattatott úgy, ahogy a ressort miniszter akarta.

Az az egy pár több figyelmet és jobb sorsot érdemelt felszólalás, mely éles bonckés alá véve a javaslatot kimutatta a javaslat óriási fogyatékosságait, hajótörést szenvedett a miniszteri omni potencián s a többség rendíthetetlen mamelekségén.

A liberálisok áradó örömben usznak a félhivatalosok útjára a nagy dobos s lármasan hirdetik világgá a fényes győzelmet, melyet a liberalizmus eszmái arattak.

A főrendiház ma tartott bizottsági ülésén a bizottsági tagok többségével megszavazták a polgári házasságról szóló javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben.

Javában folyik a hangulat csinálás s mi csak mosolyogni tudunk e hiába való erőlködésben, még élénk emlékeztünkben van azon szegény zsidó greizleros érzékeny története, akit ép akkor ütött meg a guta, mikor azt hitte, hogy megnyerte a százozzer forintos főnyereményt.

Arnó.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése

Budapest, április 28-án (a „Fejérmegyei Napló” ered. táv. A mai ülés is oly győren volt látogatva, mint a polgári házasság megszavazása óta az összes ülések.

A napirenden elő helyen a Romániával kötött kereskedelmi szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat harmadik olvasása állott. A ház harmadik olvasásban is elfogadta a javaslatot, mely most már a további alkotmányos eljárás végett a főrendiháznak fog átküldeni.

Következett a kérvényeknek a mult szombaton elhalasztott tárgyalásának folytatása.

A katonai levelezésekről szóló kérvények tárgyalásán igen heves vita fejlődött. Szederkényi Nándor, Horanszky Nándor, Beüthy Ákos, Horváth Ádám és Ugron Gábor egymástán hevesen támadták meg a liberális kormányt, mely a nemzeti aspirációknak a küzdelemmel szemben nem tud érvényt szerezni.

Pulszky Ágost védelmébe vette a kormányt s a hadsereget, de olyan zajt provokált a baloldalon, hogy nem beszélhetett sokat, hanem kénytelen volt leülni.

Azután Hieronymi Károly belügyminiszter védte törvénytelen rendeletét, az ellenzék gunyos zajától kísérve.

Váradny Károly szintén védelmezte és elfogadásra ajánlotta a kérvény bizottság kisebbségi véleményét, a többség ezt azonban elvetette.

Ezzel az ülés véget ért. A következő ülés kedden lesz, napirendjén pedig az örökösödési eljárásról szóló törvényjavaslat tárgyalása áll.

A francia költségvetés.

Páris, Apr. 27. A „Fejérmegyei Napló” ered. táv. A lapok úgy nyilatkoznak, hogy az 1895-iki költségvetés tárgyalása a költségvetési bizottságban, amelynek tagjaiból tizenhatan némely föntartásokkal pártolják, tizenhét pedig ellenzik a kormány javaslatát, nagyon hosszadalmas lesz és nehézségekkel fog járni. A radikális lapok a bizottság választásának eredményét a kormány vereségének mondják. A republikánus lapok abban a véleményben vannak, hogy a mai elnökválasztás fogja megmutatni a többség dispozicióit.

Városi és megyei hírek.

— **Dr. Steiner Fülöp** megyés püspök a tegnapi este gyorsvonattal Budapestről Székes-Fejérvárra visszaérkezett.

— **Egyházmegyei hír.** Az újonnan kinevezett esperesek, Fót, Nyers István és Föld Antal ma délelőtt tettek le az esküt.

— **A városi bizottság ülése.** A városi bizottság hétfőn e hó 30-án a város-ház nagytermében rendezte havi közgyűlést tart, melynek hosszu tárgysorozatából a következőket emeljük ki: A kereskedelmi miniszter loirata a „kis kut-utja” s „borju-kuti ut”-nak a törvényhatósági uthalozatba való felvétele tárgyában. — Kiadóhivatal jelentése a „Vöröskőr” vendéglő megvétele tárgyában. — A városi tanács előterjesztése, mely szerint néhai Felmyer István az aggintézet javára 10,000 frt hagyományozott, mely összeg be is fizetett, az illető pénz-tárbá beutalványoztatott. — A városi előterjesztés a város lejtmerézés tárgyában megtartott árlejtés eredményéről. — Városi tanács beértesíti a város területén átmenülő állami és törvényhatósági közutakon hófúvás, hegyomlás és árvíz alkalmával előforduló közlekedési akadályok lekerülése tárgyában készített szabályrendeletit tervezetét. — A városi tanács előterjesztései a gyümölcs-utca kijavítása, háboru esetén 12 beteg harcász ápolása s ellátása, az iskolának szönnel való fűtése, a selyem-termelés meghonosítása tárgyában, a fogyasztási adó-pénztár kártalanításának részbeni elengedése tárgyában. — Pálffy Károly bizottsági tag indítványa a cigányok garázdálkodásai megállítás tárgyában. — Moenich Károly levéltárnok kérvénye évi javadalmaszásának 350 frttal való emelése tárgyában. — Az 1891. évi IV. t. c. kihirdetése. — A polgármester előterjesztése a Kossuth-szoborra való adakozás iránt és jelentése a Szt. Ferencrendűktől megszerzendő telekrészre vonatkozó tárgyalás eredményéről.

— **Andráshy Gyula** altábornagy, a székesfejérvári m. kir. V. k. honvédkerület parancsnoka — mint halljuk — legközelebb megromlalt egészségi állapota miatt nyugalomba vonul.

— **Évzáró vizsgálatok.** A helybeli kereskedelmi akadémiá felső-osztályának osztályvizsgái május hó 2-án kezdődnek és május hó 31-én végződnek.

— **A helybeli kereskedelmi akadémia** középosztályát pénteken délután meglátogatta Pápa y Nándor a kereskedelmi akadémia alelnöke s a tanulók feleletői fölött teljes megelégedését fejezte ki.

— **Korcsolyagyűlés.** Tegnap délután a korcsolya-egylet választmánya ülést tartott melyben a fölött határozott, hogy az építendő korcsolya pavillon építésével a pályázók közül kit bizzanak meg. A választmány titkos szavazattal s egyhangulag Sáy Ferenc ajánlatát 10,600 frt árban fogadta el.

— **Cirkusz.** Özvogy Nagy Jánosné műlovardája, mely 18 jól idomított lóból és 24 tagból áll, városunkba érkezett s ma este kezd meg előadásait a vásártéren. Holnap vasárnap díszelőadás lesz.

— **Katonai szemle.** Huber Andor vezérőrnagy két napon keresztül vizsgálta meg a 17-ik honvéd gyalogezrednek Veszprémben állomásozó 3-4. zászlóját és 24-én este riadót fuvattott. — A tábornok 26-án utazott vissza Székesfejérvárra.

— **Elgázolás.** Csontos János pákozdi lakos ma délelőtt 11 órákor bevásárlás végett bement Kohn Adolfnak a Simor-utcában lévő épületa kereskedésbe s midőn az udvaron az általa vásárolt faneműeknek kocsijára való felrakásával foglalkozott, Császár Mihály szent-mihályi lakos egy lovas kocsiával szinte az udvarra hajtatott, oly szerencsétlenül, hogy a kocsijának rudja Csontos Jánost oldalba szarta, úgy hogy Csontos azonnal eszméletlenül a földre esett. Seidel Lajos rendőrőrkapitány, dr. Trummer Gyula orvos és Szilágyi Ferenc rendőrbiztos azonnal a baleset színhelyére siettek, a hol Trummer orvos Csontos sérülését

megvizsgálta s miután csonttörést vagy egyéb életveszélyes sebesülést nem állapított meg, a rendőrőrkapitány Császár Mihályt ideiglenesen, a vizsgálat befejeztéig szabadon bocsátotta.

— **Ujoneozás.** Székesfejérvár szab. kir. városban az ujoneozás e hó 25. 26. és 26-án a legnagyobb rendben ment végbe. 549 hadköteles közül besoroztak 75 ujonecot és 16 póttartalékost. Lakatos György 1-ső korosztálybeli oláh cigány vajdát a 17-ik számú budai helyőrségi kórházba szállították, a hol merevnek látszó jobb mutató ujját alaposan meg fogják vizsgálni. Megvizsgáltak még 48 idegen illetőségű hadkötelet is, kiknek avató iveri illető községeikhez küldetnek el.

— **Megszökött tanító.** Mulatságos hír járt a Duna-Adonyban esítörtökön. Erre a napra volt kitűzve az egyik osztálynak a vizsgálja; a tanítót még szerdán késő este is sokan látták a városban, de esütörtök reggel a tanító nem volt látható Adonyban. A vizsgára öltözött gyermekeket azzal a kijelentéssel küldték haza az iskolából, hogy a tanító ur elment. Mint villám, egy perc alatt szétfutott a hír, hogy a tanító ur megszökött a vizsgálja elől. A körülmények igen szépen összevágtak. De kiderült, hogy igazgatói engedéllyel távozott, elhalasztatlan teendője akadt Budapesten és szombaton derekasan le is vizsgázott.

— **Végzetes lövés.** Minden héten olvassuk az újságban, hogy itt is, ott is gyermekek játszóban löveggverekkel, a fegyver véletlenül elcsúszt s a könnyelmű gyermeknek vagy halálát, vagy pedig súlyos megsebesülését okozta. És a szülők mégsem okulnak. Ez a gondatlanság okozta azt a sajnálatos esetet, mely tegnapelőtt történt az alsó királyosorban. Kuzsics Mihály kovácmesternek Kolonczai István nevű inasa ugyanis addig babrált egy töltött forgópisztolylyal, míg az el nem sült s az ugyanazon házban lakó Kégl hentesnek 8 éves fiát meg nem sebesítette. A seb súlyos ugyan, de nem halálos s a kis fiu biztalan fel fog gyógyulni. Polczér Péter alkapitány azonnal megjelent a szerencsétlenség színhelyén s elkobozta a forgópisztolyt, a vizsgálat pedig az iránt, vajjon a lövés szándékból vagy véletlenségéből történt-e, folyamatosan van.

— **A fejérvármegyei tüzoltószövetség** elnöksége a megyei vagy köteles tüzoltó-tesztületek parancsnokságaihoz felszólítást intézett, mely szerint ezek tüzoltó gyakorlatikaikat haladéknél nélkül megkezdjék. Felhívja egyszersmind a parancsnokságok figyelmét a rendes éjjeli tűzőrségi szolgálat szervezésére is, mint nagyobb tüzveszély megakadályozásának leghatályosabb eszköze és végül kijelenti, hogy a tüzoltószövetség tavaszi gyűlését az elnökség másodlatu elfoglaltsága miatt eddig megtartani nem lehetett. A gyűlés mielőtt lehetséges, a sárbogárdi járásban, — hol eddig még ülés nem volt — fog megtartatni.

— **Nagy tűzvész Tabajdon.** Miut alesuthi levelezőnk írja, e hó 27-én Tabajdon gyermekek vigyázatlansága folytán nagy tűz keletkezett. Leégett 2 lakóház, 2 magánház, több sertésöl, takarmány és polyvakazal. A tűznél legelőször a tabajdi önk. tüzoltóság, majd pedig Dörner Béla parancsnok vezetése alatt az alesuthi tüzoltóság is megjelent s a tűz továbbterjedését hosszasan munka után megakadályozta. A károsultak Szalay Gábor, Rácz József és Szalay Ferenc, kik közül csak az utolsónak háza volt biztosítva. A kár körülbelül 2500 forint. A tűznél Rácz József 14 éves fiának fülei, nyaka, arca és kezei erősen megégtek.

— **Tolvaj fiu.** Mádi Ferenc 15 éves kereskedő inas annak idején 400 frttal nagyobb összeget lopott gazdájától, Lichtneckert Antaltól s ezt a könnyelmű tettét ma töredelmesen vallotta be a törvényszék előtt. Lichtneckert Antal nagylelkűen megbocsátott a rossz fiúnak, minthogy azonban ez még két másik esetben is lopott volt gazdájától összesen 50 frttot, a törvényszék ezért másfélvi fogházra ítélte, mely időből 6 hetet betöltöttnek tekint. A hátralévő időből 6 hónapot javító intézetben fog a romlottfiu tölteni.

— **Járványos betegségek.** Igar községben a hó 20-tól 24-ig 6 gyermek betegedett meg bárányhimlőben és 12 gyermek kanyaróban. A himlős betegek már meggyógyultak s a kanyaró esetek is javulóban vannak; a kanyaró miatt az iskolákat is be kellett zárni.

Különfélék.

A „Fejérmegyei Napló“ május 1-vel újabb előfizetést hirdet és pedig május 1-től december végeig csak 4 frt. Kérjük azért mindazokat, kik lapunkra előfizetni ohajtának, azt a kiadóhivatalnál (Fejérvár, szent István-tér 1.) mielőbb bejelenteni.

Helybeli és vidéki t. előfizetőinket tisztelettel felkérjük, hogy hozzák tudomásunkra, ha lapunkat rendszeren nem kapják. Az utóbbi napokban oly nagy számban érkeznek hozzák előfizetések, hogy a kiadóhivatal csak megfeszített erővel képes minden igényt kielégíteni. Egyszerűsége miatt kérjük a lakosok hoztatásait is bejelenteni.

— **Személyi hírek.** Vaszary Kólos bibornok hereogprimás május 15-én hosszabb nyári tartózkodásra Balaton-Füredre utazik. — Zichy Géza gróf intendans, mint értesültünk máig sem adta be lemondását. — A német császárné tegnap Abbazából elutazott.

— **Tűz Veszprémben.** E hó 25-én fél 7 óraker tűz támadt Veszprémben a város temetőhogyi oldalán. A lángok — mint levelezünk írja — rohamos gyorsasággal csaptak fel Tóth Lajos házának padlásáról és oly füstöt terjesztettek, hogy szinte azt lehetett hinni, hogy a mult évhez hasonló nagy tűz lesz. Szerencsére az oszlop a házfalok mög nodvesek voltak és szél nem fújt, különben 30—40 ház leégett volna. A tűzoltóság Ováry Forenz dr. főparancsnokkal az ólón rögtön megjelent és a katonasággal együtt sikerült nagy erőfeszítés után lokalizálni a tüzet. A leégett ház közvetlen szomszédságában lévő házban egy Holzmann János nevű utász fokúdt halva, ezt ugy kellett a házból, melynek nádfodolót leszakgatták, kihuzozolni.

— **Liberális furlang.** A „Magyar Hirlap“ mai száma nagy furlanggal kiforgatja a „Fejérmegyei Napló“ legutóbbi számában megjelent „gyanasítások“ c. cikkünk értelmét. Szerinte mi azt fogtuk rá, hogy elakarta hitetni a világgal, hogy Zichy Nándor gróf a kormány megbuktatására az „ultramontanokka“ szövegközött. Ha a Magyar Hirlapot nem a szándékos rosszakarat vezetőné, ugy tisztán olvashatta volna említett cikkünkben, hogy nem az ultramontanokról, hanem az ultrarománokról van szó. Kérjük tehát a „Magyar Hirlapot“ néző meg máskor jobban, a mit olvas és gondolja meg jobban, a mit ír.

— **Széchenyi Imre ó excellenciájának metamorphosisa.** Lapunk egy barátja a következő érdekes rominszeconciát boosította rendelkezésünkre:

Id. Széchenyi Imre gróf ó excellenciája 1875-ig a sopronmogyei Nagy-Marton kerület orsz. képviselője volt. Ekkor történt a nagy fusió. A nagymarton kerület hűen rakaszkodva kitűnő képviselőjévé, továbbra is ohajtotta ót annak megtartani, de az ujonnan alakult kormánytól is, mióta Tisza Kálmán a bihari pontokat szegro akasztotta, jót várva az országra, kormánypárti képviselőt kívánt az országgyűlésre küldeni. Ezen pártnak két tagja elküldetett tehát ó Exciájához megtudni, vajjon mint kormánypárti elfogadjá-e új megválasztását? A két párttag elment Horpácsra és ott nagyurasan meg

is vendégleltettek, s tárgyaltak egész nap ó Exciájával, ki erősen rakaszkodva Sennyoi pártjához, estofelő azzal boosajította a küldöttöket: „Megyek még ma ójje Budapestre barátimmal tanácskozni, s holnap megsürgönyözöm a választ.“ Megsürgönyözött és pedig röviden: „Ily föltételek alatt nem fogadhatom el a képviselőiséget.“ Olvasván ó Exciájának a felsőházi bizottságban tegnapelőt elmondott booszedót a polgári házasság mellett, fölmerült agyamban a kérdés, vajjon mi bírhatta rá ó Exciáját arra, hogy most oly szívósan ragaszkodik Wekerlehez, ki sokkal többet kíván, mint Tisza Kálmán kívánt annak idejében. Hisz ez megelégedett a zsidó házassággal, Wöörlenek pedig a kötelező polgári házassággal akarja megszávozni. Vajjon a berlini levegő hatása tett a kitűnő kath. nagy urban oly nagy változást, vagy a fenyegetőző felsőházi reform ijesztette annyira meg, hogy az azelőtt szeretett és vallott hét szentség közül is elad egyet. Nagyon érdekes volna a metamorphosis okát megtudni.

Szerkesztői üzenetek.

Zerus. A „Haidan és most“ legközelebb megjelenik. Minthogy „onban tudjak, hogy ön igen járatos a tanügyi körlesekben kérnénk erről szalo aktualis jellegű cikkeket. — Szász Józsi, Budapest. Hol kézik? — János doktor. — Szász Józsi, Budapest. Koldos vagy csatorniközo igéret szép szó. — Musik. Koldos vagy csatorniközo biztosan. — y. Fiume. Köszönjük a másik most kész. lehet, hogy alkatoniszorúvó váltik. Oda szült. — N. r. P. Sz. Krzsébet. Türelmet kérünk, neuskára reá kerül a sor. Szives üdvözet. — Falusias. Az ének megy, de mi bajosan. — Bleske. Rendbe hoztuk. — Egri Híradó. Kollegialis üdvözléssel megindítottuk. — Császárné lesz. Közülhetetlen. Öntől már jobbat is olvastunk. Cz. A. Vác. Bizony „Fejér“ és nem „Fehér“, a mint ezt Moenich Károly sz. fejérvári levéltáros igen alapos tanulmányban kimutatta.

Közgazdaság.

Kereskedelmünk bajai.

(y.) Nem kicsinyeljük a kormányunk kereskedelmünk emelése körül kifejtett törekvéseit. Elismerjük, többet tesz érdekében, mint akárhány más állam kormányá.

De viszont kimondjuk, hogy nincs ország, melynek kereskedelme oly hosszúra nyujtaná csesesomó korát, mint nyujtja a miénk.

A közoktatásügyi ministerium által, a kereskedelmi szakoktatási reform megbeszélése czéljából, legutóbb üsszohított szaktanácskozás alapját képező magyartalan javaslat hála Istennek nem vált a magyar kereskedő világ gyökeres germanizálásának eszközüvé.

A napi lapok legtöbbje a javaslat megalakotóin botránkozott meg csupán s a dolgot tovább nem is firtatta. Nektünk azonban, kik ily förtelmes esemény fölött nem egy könnyen térrünk naprendre, drasztikus újmatatás ez más irányban is. És felpanaszoljuk: vajmi gyenge lábón állhat kereskedőink magyar érzellete, ha óppen egy kereskedelmi akadémiái igazgatónak, tehát nevelőjük, is merőjük nek lehetett annyi bátorsága ily javaslatot vágni arczokba. E tamózus javaslat nonzoti érületünk egyonos megtagadása s ha elfogadtatik, a kereskedelmi tanuló ifjuságba német szellemet, idegen mitveltséget boojt s az egész tarterbe a német nyelv fölönyét becsompécsi.

Ki más merő volna ezt kereskedőinknek inszuinálni, mint olyan, a ki biztot tudja, hogy zöme, érdeke szerint, nyiltan vagy titokban, a német oldalra sandit.

Bajnak olég volna már ez is; de mi elnézünk kereskedőinknek, hogy csak csekély részben s nagyon lassan tudnak magyarosodni. Nem ám azért, mintha bennök, hanem mert nemzetünk erejében bizunk s előre látjuk, hogy nemzeti megizmosodásunk, a kellő időben e téren is kikényszeríti jogát.

Nem nézhetjük el azonban kereskedelmünk főbaját: hogy oly nagy idő a'att s dus államségely mellett sem birt önállóságra vergődni.

Az eminenter földművelő Magyarország van olyan talaj, hogy rajta hossa 25 év alatt legalább a termény kereskedés emelkedhetett volna némi jelentőségére.

Pedig két kezünk nem minden úját kelene megbillentenünk, ha elszámlálnók azon magyar termény nagykereskedő cégeket, melyek nem az osztrák, morva, cseh és nagy német kereskedők vásárló ágenseiként küldik kifelé terményeinket. De aztán ne higgye valaki, hogy ezek mint magyar áru jutnak a külföldre. Nemes az osztrák s. a. l. kereskedő, egyszerűen rá mázolja a tartályokra, hogy „Austria“ s ez a 7 betű világgá hirdeti az osztrák földművelés diadalát.

Bizony ha malmaink nem szeretnek volna egy kis jó hirnevet a magyar lisztnék, alig hinné el a világ, hogy mi, a politikán kívül, amugy mellesleg egy kis mezőgazdasággal is foglalkozunk.

Kereskedelmünk ily nagymérvű függőségét annak tulajdonítjuk, hogy a kormány támogatása — ha pazar is, vagy tán éppen azért, mert pazar — eltéveszti céljait; továbbá, hogy kereskedőink nem bírnak versenyképes szellemi készütséggel. Azt nem mondhatjuk, hogy nem volna meg a hozzá való módjok, különben ránk cáfolnak az Andrassy- és Kürutaken a fényeskedő paloták, meg a sok díszes parkban álló nyaralók, melyeket nem lehet pusztán keletiesen fényűző hajlamoknak betudni.

Maradjunk csak az első két föltevésnél.

A kormány támogatása tényleg pazar s a mely közkereseti társaság vagy egyed elnyeri, annak valóságos kincses láda. Ez szüli aztán, hogy a kereskedelem inkább támogatás elnyerése után bomlik; semhogy ösztökélve érezné magát önerőből öntényein nagyra nőni.

És miként állunk a szellemi készütséggel? Szerintünk rosszul az egész vonalon — az országhát sem véve ki. — Vagy ki emlékezik a külállamokkal kötött kereskedelmi szerződések tárgyalásakor, valami lendülettel, a szakértelem magaslátán álló írtára? Pedig van az országgyűlésen kereskedő is, van rengeteg jogász, tudós professor, képviselő s mégis valahányszor naprendre kerül ily kérdés, csaknem szó nélkül nyélbe ütök, holott sokkal kevésbé fontos dolgokról elbeszélnek hetekig.

Végül saját reputációnk érdekében — nehogy a magyar liszt jó hírére vonatkozó aposztrofánk néven ránk jütte valaki, hogy az acélos buzánk jó ára ellen folyton ringelő malmokkal rokonszenvezünk — még csak néhány szót:

Midőn imént az országgyűlési közgazdasági bizottságban a Romániával kötött konvenciót — ha ugyan megtették volna — tárgyalták, kereskedelemügyi ministerünk azt mondta, hogy malmainkua, a magyar liszt kiviteli képességének fentartása céljából szükség van az egyezményben foglalt kedvezményekre. És — ugymond — minél erősebb malmaink versenyképessége, annál előnyösebb ez a mezőgazdák érdekére nézve is.

Milyen nagyak kelljen e versenyképességnek lenni, hogy abból a gazdáknak is jusszon, azt a minister ur nem körnalozta.

Kegyelmes urunk! ha az egész világ fehér, sárga és rézbőrű emberein kívül, a legsötétebb Afrika legislegtöbbséget feketéi is szakácsnőjük után dobnak azt a tésztaomót, mely nem magyar lisztből készült, ez lenne nemde a versenyképesség notovábbja? Mi pedig, öszintén szólva, malmainkban még akkor is tamáskodnánk; mert lássa kegyelmes urunk, a tigris, ha torkig jóllakott sem hagyja a fojtogatást.

— **Székesfejérvári piaci árak** 1894. ápril 28-án.

Gabona; buza 6.90—7.20, rozs 5.10—5.30, árpa 6.20—6.50, zab 6.80—7.00, kukorica 4.90—5.00, bab 5.40—5.50 frt métermázsánként.

Hízott sertés: könnyű 28—30, nehéz 32—35 kr. klg. eleven suly szerint.

Borju: könnyű 26—28, nehéz 30—32 kr. klg. eleven suly szerint.

— **Móri piaci árak** április 28-án. Buza 6.50, rozs 5.—, árpa 6—7, zab 7.00, kukorica 4.60, mm. Burgonya zsákja 70—80 kr.

— **Bicskei piaci árak** április 27-én. Buza 7.10, árpa 6.50, zab 6.80, bab 5.20, kukorica 4.80, rozs 5.40. Hízott sertés könnyű 32 kr., nehéz 42 kr. életet. leszámitva.

Vasúti új menetrend!

Ervényes 1894. évi május hó 1-étől.

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.

Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.

Dél előtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.

Dél után 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.

Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.
Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p.

Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p.

Délbe 2 ó. 25 p. indul vegyesvonat.
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 27 p.

Dél után 5 ó. 25 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 7 ó. 39 p.

Este 7 ó. 45 p. a gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 10 p.

Este 9 óra 25 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éj.

Sz.-Fejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Dél előtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 1 ó. 39 p. d. u.

Dél után 4 óra 33 p. vegyesvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 8 ó. 44 p.

Este 9 ó. 17 p. gyorsvonat indul
Kanizsára érkezik 12 ó. 10 p. éjjel.

Éjjel 11 óra 43 perckor indul
Kanizsára érkezik 3 ó. 52 p. reggel.

Nagy-Kanizsáról Sz.-Fejérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 39 p.

Reggel 10 óra 0 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 óra 10 p.

Dél után 2 óra 0 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. p. este.

Éjjel 12 óra 16 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 15 p. reg.

Székesfejérvárról Uj-Szöny felé:

Dél előtt 10 ó p. teherv. szem. száll. ind.
Ujszönyre érkezik 2 ó. 46 p.

Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
Ujszönyre érkezik 12 ó. 41 p. éjjel

Uj-Szönyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. szállt
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
Dél előtt 11 ó. 27 p. személyv. indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u

Moóról indul Székesfejérvárra:

Dél előtt 7 óra kor vegyesvonat
Fehérvárra érkezik 8 ó. 22 p. d. e.
Dél után 1 ó. 25 p. személyvonat
Fehérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u

Székesfejérvárról Veszprém felé:

Dél előtt 9 óra 34 p. személyv. indul
Veszprémbe érkezik 10 óra 59 p.
Kis-Czelbe érkezik 1 óra 17 p.

Dél után 1 óra 53 perckor indul

Veszprémbe érkezik 3 ó. 40 p.
Kis-Czelbe érkezik 6 ó. 36 p. este.

Este 9 óra 27 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 11 ó. 0 p. éjjel.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 óra 19 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 óra 0 p.

Dél előtt 7 óra 3 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó 30 p.

Dél után 4 ó. 43 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 5 óra 35 p.

GERENDAI GYULA

Székesfejérvárott, Kossuth-utca sarok.

A mélyen tisztelt vevő közönség figyelmét feiorsolt árukra bátorkodom felhívni, melyek nagy választékban és a legjobb minőségben mérsékelt szabott árákon szerezhetők nálam be.

Legnehezebb Rumburgi vásznak, asztalneműek, czérna Kanavász ágyneműre, szintartó francia ing Kartonok, Chroll-féle Chiffon, elismert legjobb gyártmány.

Nagy raktár zsebkendőkben, melyekbe rendeltre igen szép monogramok hímöztetnek. Legdivatosabb uri nappali, ugyszintén háló-ingek, köpper és vászon lábravalók. Gallér, kézelő különféle formákban, divatos nyakkendők, illatszerek.

Nagy raktár férfi-, női- és gyermek-harisnyákban.

Gyermekruhák különféle minőség és új formában.

Uri-, női- és gyermek-kesztyük, bőr, selyem és czérnából.

Nagy választék kézi munkákban.

Divatos napernyők 1 forinttól kezdve.

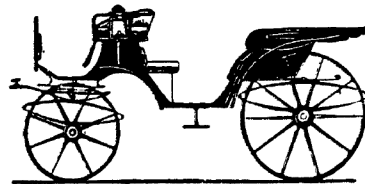
Kitűnő formákban Vállfűzők (Miederek.) Mosó és Lúster kötények gyermekeknek, ugyszintén felnőtteknek.

Csipkék hímzések, szalagok, selyemkelmék, csipke-függönyök.

Divatos fiu- és leány szalma-kalapok.

Bétes, czérna, pamut és tül árak. — Filz Comod-czipők és bőr-papucsok.

Vidéki megrendelés pontosan eszközöltetik.

HIRTILING PÁL

KOCSIGYÁRTO

SZ.-FEJÉRVÁR, TOLNAI-UTCA 10.

A n. é. közönség becses figyelmébe ajánlom ujonnan berendezett raktáramat.

Készíték

mindennemű hintókat,

minden

a kocsigyártás szakmájához való

részeket,

ugyszintén tűzoltó szerkocsikat.

Javítások a leggyorsabban és
jutányos árért eszközöltetnek.

Használt kocsik

ujakért becsesítettnek.

A budapesti kereskedelmi muze-
umban állandó kiállítást tartok.

